

РОЗВИТОК ІНФРАСТРУКТУРИ ПРОДОВОЛЬЧОГО РИНКУ ЯК УМОВА ГАРАНТУВАННЯ ПРОДОВОЛЬЧОЇ БЕЗПЕКИ

Розкрито організаційні засади функціонування інфраструктури аграрного ринку з точки зору забезпечення продовольчої безпеки на стратегічному рівні. Проаналізовано основні елементи ринкової інфраструктури, важливі для продовольчої безпеки. Запропоновано механізм державного управління формуванням інфраструктури продовольчого ринку, що враховує економічний та управлінський напрями.

Ключові слова: продовольча безпека, інфраструктура, аграрний ринок

A. D. MOSTOVA

Alfred Nobel University

DEVELOPMENT OF FOOD MARKET INFRASTRUCTURE AS A CONDITION OF GUARANTEE FOR FOOD SAFETY

The organizational principles of functioning of the agrarian market infrastructure from the point of view of providing food security at the strategic level are revealed. The basic elements of market infrastructure that are important for food security are analyzed. The mechanism of state management of the formation of the food market infrastructure, taking into account economic and managerial directions, is proposed.

Keywords: food security, infrastructure, agricultural market

Постановка проблеми. Гарантування продовольчої безпеки держави у контексті забезпечення фізичної та економічної доступності продовольства в умовах сучасної ринкової економіки неможливо без формування і розвитку інфраструктури. Важливим фактором ефективного функціонування аграрного і продовольчого ринку є створення умов для підтримки оптимального співвідношення попиту і пропозиції, прискорення терміну продажу продукції, прискорення обороту капіталу, зниження витрат товарообігу і цін, формування конкурентного середовища. Від рівня розвитку інфраструктури залежить функціонування продовольчого ринку, а отже, кількість, якість і ціна споживаних населенням продуктів харчування.

На сучасному етапі розвитку вітчизняної економіки недостатній розвиток інфраструктури продовольчого ринку не дозволяє забезпечити результативний

зв'язок між виробниками і споживачами продовольства. В ході економічних реформ було порушено існуючий раніше процес товароруху, зросла кількість додаткових ланок в процесі продажу сільськогосподарської продукції та продовольства, зросли витрати, ціни, кількість нераціональних перевезень. Здійснення торгово-посередницької діяльності здійснюється безсистемно та комплексно не регулюється на загальнодержавному рівні.

Формування та вдосконалення інфраструктури продовольчого ринку держави є пріоритетним стратегічним напрямком для створення цивілізованого національного ринку сільськогосподарської та продовольчої продукції, а в перспективі - успішної інтеграції в регіональний і світовий агропродовольчий ринок. Таким чином, заходи щодо підвищення ефективності та регулювання інфраструктури продовольчого ринку повинні стати основою стабільного розвитку аграрної економіки, зростання зайнятості, покращення соціального клімату в сільській місцевості, розвитку агробізнесу і досягнення продовольчої безпеки держави.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Фундаментальні праці таких вчених, як Березін О. В. [1], Страшинська Л. В. [2], Лозинська Т. М. [3], Саблук П. І. [4], Карпенко Н. В. [5], Карпенко А. М. [6], Паска І.М. [7] та інших, присвячені теоретичним та методологічним аспектам формування аграрного та продовольчого ринків та практичним аспектам їх функціонування і розвитку. Правове забезпечення діяльності агропродовольчих ринків представлено низкою нормативно-правових актів.

Проте питання, що стосуються взаємозв'язку інфраструктури аграрно-продовольчого ринку та гарантування продовольчої безпеки, а також розвитку механізмів їх державного регулювання формуванням та ефективним функціонуванням на сьогодні залишаються недостатньо розкритими.

Постановка завдання. Мета статті – визначення та дослідження елементів інфраструктури агропродовольчого ринку з точки зору забезпечення продовольчої безпеки, розробка напрямів його подальшого розвитку.

Виклад основного матеріалу. Відповідно до Закону України «Про основні засади державної аграрної політики на період до 2015 року» від 18.10.2005 р. № 2982-IV, до стратегічних пріоритетів державної аграрної політики належить створення та вдосконалення елементів ринкової інфраструктури для реалізації аграрної продукції та продовольства,

стимулювання розвитку приватних і приватно-кооперативних підприємств у сфері аграрного сервісу, переробки, збуту продукції та маркетингової підтримки аграрних підприємств. Інфраструктура агропродовольчого ринку забезпечує економічну та фізичну доступність продовольства за рахунок створення сприятливих умов для функціонування суб'єктів господарювання в аграрному секторі, що сприяють гармонізації інтересів учасників системи гарантування продовольчої безпеки; запровадження та реалізація сучасних механізмів і методів формування прозорого ринку агропродовольчої продукції, ефективного використання виробничих, фінансових, інформаційних та трудових ресурсів.

Вплив рівня розвитку інфраструктури агропродовольчого ринку на продовольчу безпеку держави очевидний. На рис. 1 показано взаємозв'язок інфраструктури продовольчого ринку та продовольчої безпеки.

Специфіка функціонування агропродовольчого ринку обґрунтована його структурою. На думку В. М. Єрмоленка, такий ринок включає в себе біржовий ринок сільськогосподарської продукції, оптові та оптово-роздрібні ринки сільськогосподарської продукції, аукціони, фірмові магазини сільськогосподарських підприємств, сільськогосподарські виставки та ярмарки тощо. Допоміжними елементами інфраструктури агропродовольчого ринку є: транспорт, складське господарство, зв'язок, системи цінового моніторингу, стандартизації, сертифікації, страхування тощо [16, с. 396-397]. Проведемо аналіз інфраструктури агропродовольчого ринку як стратегічного механізму гарантування продовольчої безпеки.

Важлива роль в організації агропродовольчого ринку належить інституціям ринкової інфраструктури, які покликані виконувати функцію генератора попиту на агропродовольчу продукцію та відповідно її ціну. До них відносять: аграрні біржі, торгові дома, аукціони, оптові та роздрібні ринки тощо, щодо розвитку яких здійснюється певна державна політика.

Діяльність аграрних бірж в Україні як суб'єктів забезпечення продовольчої безпеки за рахунок проведення торгівлі сільськогосподарською продукцією на організованому ринку не регулюється спеціальним нормативно-правовим актом. Згідно із законодавством, Аграрна біржа є неприбутковим (непідприємницьким) підприємством, засновником якої може бути Кабінет Міністрів України в особі Аграрного фонду. Для проведення розрахунків за укладеними біржовими контрактами та надання (обліку та виплати) біржових гарантій Аграрна біржа

створює розрахунково-кліринговий центр та систему гарантування виконання зареєстрованих нею біржових контрактів з використанням послуг одного з державних банків України.

Рис. 1. Взаємозв'язок інфраструктури продовольчого ринку та продовольчої безпеки

Джерело: розроблено автором на основі [1, 3-5, 9, 12]

Отже, аграрна біржа фактично є об'єднанням юридичних і фізичних осіб у сфері виробництва та посередницької діяльності, що створює умови для укладення біржових контрактів на аграрну продукцію, продукти її переробки і товари, що забезпечують аграрне виробництво, та товарних деривативів, базовими активами яких є аграрна продукція [14, с. 4]. Таким чином, Аграрна біржа - специфічний суб'єкт, що бере участь на організованому ринку певної аграрної продукції відповідно до законодавства.

ПАТ «Аграрний фонд» - державна бюджетна спеціалізована установа, уповноважена проводити державну цінову політику в аграрному секторі економіки, підзвітна та підконтрольна Міністерству аграрної політики та продовольства України.

Функції ПАТ «Аграрний фонд» у сфері гарантування продовольчої безпеки полягають у створенні державного інтервенційного фонду, який повинен перевищувати 20% обсягу річного внутрішнього споживання продукту за попередній маркетинговий період [1]. Із зниженням обсягів споживання продовольчого зерна скорочується і обсяг державного продовольчого резерву. Роль та значення ПАТ «Аграрний фонд» у сучасній державній аграрній політиці є непересічними й підкреслюються його стратегічними завданнями.

Елементами ринкової інфраструктури є агроторгові доми, створені в Україні спочатку у формі акціонерних товариств, пізніше - сільськогосподарських обслуговуючих кооперативів, для прискорення здійснюваних аграрних реформ, створення ринкового середовища, розвитку товарно-грошових відносин, вигідної реалізації агропродовольчої продукції та покращення матеріально-технічного постачання товаровиробників. Нормативно-правова база, що регулює діяльність агроторгових домів, на сьогодні є досить застарілою і тому можна стверджувати, що увага до вказаного інституту є недостатньою з боку держави, притому, що значення цих суб'єктів у забезпеченні продовольчої безпеки держави та регіонів залишається важливим.

Реалізація агропродовольчої продукції товаровиробниками здійснюється на виставках-ярмарках, що дозволяють покупцю отримати товар, а продавцю – потрібні фінансові ресурси для підтримання процесу виробництва. Якщо аукціони та товарні біржі є порівняно постійно діючими заходами та установами, то виставки та ярмарки проводяться рідше, але з чіткою періодичністю.

Серед найбільш відомих агровиставок є «Інтер-Агро», «Україна Аграрна», «Агро-...», «Україна зернова», «Агрофорум» та інші. Виставки агропродовольчої продукції дозволяють товаровиробникам реалізувати свою продукцію оптовим покупцям, продемонструвати досягнення аграрного сектору, налагодити контакти з іноземними партнерами, вирішити галузеві проблеми. Під час виставок проводяться конференції, «круглі столи» з обговорення різних питань розвитку сільського господарства та ринку агропродовольчої продукції.

Ярмарки є не тільки торговельним, а й розважально-туристичним заходом, проведення яких є важливим інструментом в укріпленні продовольчої безпеки, підвищення іміджу та конкурентоспроможності держави.

Можна зробити висновок, що держава забезпечує реалізацію політики щодо розвитку інституту оптової та роздрібної торгівлі сільськогосподарською

продукцією та продовольством. Для того, щоб прискорити процес розвитку вказаного інституту, варто налагодити механізм реалізації заходів державної підтримки, оскільки більшість із них на сьогодні носить декларативний характер. Крім того, державна підтримка розвитку оптових та роздрібних ринків агропродовольчої продукції має бути підкріплена відповідним державним фінансуванням.

Нормативно-правове регулювання інфраструктури агропродовольчого ринку представлено низкою нормативно-правових актів, зокрема:

- Закони України «Про основні засади державної аграрної політики на період до 2015 року» від 18.10.2005 р. № 2982-IV, «Про державну підтримку сільського господарства України» від 24.06.2004 р. № 1877-IV, «Про товарну біржу» від 10.12.1991 р. № 1956-XII, «Про господарські товариства» від 19.09.1991 р. № 1576-XII, «Про оптові ринки сільськогосподарської продукції» від 25.06.2009 р. № 1561-VI та інші;

- Постанови Кабміну «Про створення Аграрної біржі» від 26 грудня 2005 р. N 1285, «Про Аграрний фонд» від 06.07.2005 р. № 543, «Про затвердження Програми розвитку сільськогосподарських обслуговуючих кооперативів на 2003-2004 роки» від 12.12.2002 р. № 1858, «Про вдосконалення виставково-ярмаркової діяльності в Україні» від 22.08.2007 р. № 1065, «Про утворення публічного акціонерного товариства «Аграрний фонд» від 22.04.2013 р. № 364 та інші;

- розпорядження Кабміну про схвалення Концепції Державної цільової програми створення оптових ринків сільськогосподарської продукції від 19.11.2008 р. № 1447-р та інші;

- накази Мінагрополітики «Про затвердження Положення про організацію та проведення аукціонів живої худоби та птиці» від 13.08.2002 р. № 653/6941, «Про регіональні агромаркетингові центри оптової торгівлі сільськогосподарською продукцією» від 13.11.2006 р. № 660, «Про підвищення ефективності функціонування агроторгових домів» від 20.04.2005 р. № 163, «Про вдосконалення виставково-ярмаркової діяльності в системі Мінагрополітики» від 27.04.2008 р. № 183 та інші.

Важливою умовою забезпечення продовольчої безпеки за рахунок якості продукції є сертифікація продукції і послуг на агропродовольчому ринку. Її здійснюють спеціалізовані органи з сертифікації, серед яких важливе місце

займає Держпродспоживслужба - орган по сертифікації продуктів харчування та продовольчої сировини. Головний державний інспектор ветеринарної медицини контролює проведення ветеринарно-санітарної експертизи в суб'єктів господарювання щодо забою тварин, переробки, зберігання, транспортування й реалізації продовольчої сировини, продуктів харчування, у тому числі тваринного походження. Видають офіційні ветеринарні документи: вповноважений державний інспектор ветеринарної медицини або уповноважений ветеринарний лікар: управління ветеринарної медицини в областях і районах, м. Києві; державної установи ветеринарної медицини; регіональної служби державного ветеринарно-санітарного контролю та нагляду на державному кордоні та транспорті.

Складське і транспортне обслуговування товаровиробників і споживачів інфраструктури агропродовольчого ринку забезпечує фізичну доступність продовольства та впливає на ціну його реалізації споживачам через витрати у межах ланцюга постачань. Учасники системи збуту безсистемно створюють короткі логістичні ланцюжки на окремих етапах товароруху. У виробничому блоці - це переміщення продукції з поля на склади, в заготівельному - тісно пов'язані з маркетингом і будуються по окремих каналах збуту, в блоці розподілу вирішуються оптимальні транспортні завдання.

Важливим етапом формування кінцевої ціни на сільськогосподарську продукцію та продовольство є зберігання та переробка зернових культур. Розвиток елеваторної галузі в Україні залежить від зростання валового збору зерна в останні роки, нарощування експортного потенціалу, що потребує додаткових потужностей для зберігання врожаю. На сьогодні в Україні нараховується близько 800 робочих сертифікованих зерносховищ. Більше половини – це сховища підлогового зберігання, інші – приблизно в рівному співвідношенні – це сучасні елеватори з повним технологічним циклом, а також старі підприємства з бетонними силосами, які відпрацювали вже понад 30 років і термін експлуатації яких добігає кінця. Близько третини всіх елеваторних потужностей країни належить десятці аграрних холдингів та компаній. Найбільшим власником є Державна продовольчо-зернова корпорація (ДПЗКУ).

Найвища щільність елеваторів – в областях з найбільшими обсягами зерновиробництва – у Вінницькій, Кіровоградській, Одеській, а також

Полтавській, Дніпропетровській та Харківській. Найменше елеваторів – на сході та західному регіоні.

На елеваторному ринку України на 2019 року 102 компанії мають більше одного елеватора (мережі елеваторів). Найбільшою, але і найменш надійною залишається ДПЗКУ. Другий за кількістю елеваторів - це ПАТ «Кернел».

Крім 51 млн. тонн зберігання на спеціалізованих елеваторах, в Україні є до 25 млн. тонн потужностей зберігання зернових в господарствах товаровиробників. Ці потужності мають різний рівень автоматизації і захищеності, в основному, використовуються як місця проміжного накопичення і короткочасного зберігання з метою обробки (очищення, сушіння) зібраної агропродукції дрібними і середніми фермерами.

Складські приміщення і сховища продовольчих товарів в Україні мають низький рівень оснащення сучасним обладнанням, холодильними установками, фасувальними машинами і механізмами. В результаті приватизації відбулося дроблення великих складських комплексів на дрібні приватні підприємства. Утворення великої кількості нових юридичних осіб призвело до скорочення загальної ємності об'єктів інфраструктури агропродовольчого ринку та погіршення їх технічного стану, а отже зростання витрат та зниження економічної доступності продуктів харчування для споживачів.

Лише деякі вітчизняні роздрібні підприємства та торгові мережі мають добре розвинені логістичні комплекси з сучасним торговим і складським господарством, необхідним обладнанням, в тому числі холодильним, транспортними службами тощо.

Аналіз складського і транспортного обслуговування товаровиробників вказує на нестачу елеваторів, складських комплексів, спеціалізованого транспорту, контейнерного фонду. Однією з проблем агропродовольчого ринку держави є нестача вільного місця в елеваторах для зберігання зерна.

Одним з перспективних напрямків є будівництво складських терміналів. Розвиток оптової та роздрібної торгівлі сільськогосподарською продукцією та продовольством, збільшення грошового обороту в країні призводять до зростання вантажообігу, отже, до підвищення попиту на складські приміщення. У країні дуже активно розвиваються і транспортні, і складські послуги, що пов'язано зі зростанням економіки, активним освоєнням ринку вітчизняними та іноземними компаніями.

Отже, проведений аналіз інфраструктури агропродовольчого ринку показав окремі негативні аспекти, що перешкоджають її формуванню і розвитку для досягнення завдань гарантування продовольчої безпеки:

- відсутність взаємодії між різними суб'єктами агропродовольчого ринку;
- недостатня інформованість споживачів послуг про їх надання різними інститутами ринкової інфраструктури;
- відсутність державної підтримки об'єктів інфраструктури агропродовольчого ринку;
- невідповідність розвитку аграрного сектора та інфраструктури агропродовольчого ринку.

Окрім заходів державної підтримки аграрного виробництва та компенсації окремих витрат товаровиробників, необхідна розробка та реалізація державних та регіональних цільових програм продовольчої безпеки, які включатимуть заходи по формуванню ефективної системи збуту агропродовольчої продукції через систему постачальницько-збутових кооперативів, регіональних оптових та роздрібних агропродовольчих ринків. Це можливо лише за умови оновленої нормативно-правової бази, а також стратегії продовольчої безпеки із обов'язковим комплексом заходів по розвитку інфраструктури агропродовольчого ринку.

Комплексна стратегія продовольчої безпеки і стратегічні напрями вдосконалення та розвитку інфраструктури агропродовольчого ринку дозволять прискорити його розвиток, забезпечити швидкий товарорух від виробника до споживача і підвищити конкурентоспроможність систем розподілу на основі координації діяльності наукових, освітніх, інформаційних, фінансових, логістичних структур.

Головна стратегічна мета розвитку інфраструктури агропродовольчого ринку - закріплення позитивних тенденцій його розвитку, прискорення темпів його зростання та подальше підвищення конкурентоспроможної економіки. Інфраструктура ринку сільськогосподарської продукції та продовольства повинна забезпечити використання у виробництві досягнень науково-технічного прогресу, нарощування обсягів виробництва і збуту сільськогосподарської продукції.

Стратегічні цілі розвитку інфраструктури агропродовольчого ринку держави повинні бути наступні:

- комплексний і системний підхід до управління інфраструктурою агропродовольчого ринку;
- оптимізація і стабілізація продовольчої ситуації: досягнення продовольчої незалежності; забезпечення фізичної доступності за рахунок оптимізації постачання і споживання, вирівнювання попиту та пропозиції; поліпшення якості продукції та проведення моніторингу ринку;
- зниження витрат товаровиробників продовольчого сектору;
- підвищення освітнього рівня та інформованості працівників продовольчого комплексу;
- статистичний моніторинг тенденцій агропродовольчого ринку та елементів його інфраструктури, інформаційно-консультаційне забезпечення роботи учасників ринку;
- вдосконалення системи постачання товаровиробників з метою оновлення їх матеріально-технічної бази;
- організація конкурентної системи товароруку, яка дозволить скоротити кількість ланок у ланцюзі від виробника до споживача, знизить витрати обігу та споживчі ціни;
- логістизація ринку сільськогосподарської продукції, сировини і продовольства;
- підвищення конкурентоспроможності продукції агропродовольчого ринку.

Таким чином, доцільно запропонувати на основі стратегічних цілей розвитку інфраструктури агропродовольчого ринку, аналізу його тенденцій та сучасного стану, пріоритетні напрямки її вдосконалення.

Ключовим стратегічним напрямом подальшого розвитку інфраструктури агропродовольчого ринку на сучасному етапі має бути комплекс заходів з удосконалення управління та стратегічного розвитку всіх її елементів, оскільки стан продовольчої безпеки у залежності від стабільної ринкової інфраструктури буде залежати від того, наскільки комплексним буде взаємозв'язок сфер і галузей в ланцюжку просування агропродовольчої продукції.

В таблиці 1 представлено запропонований механізми удосконалення управління формуванням інфраструктури продовольчого ринку як умови гарантування продовольчої безпеки, який включає комплекс економічних та управлінських заходів.

**Механізми удосконалення управління формуванням інфраструктури
продовольчого ринку як умова гарантування продовольчої безпеки**

Елементи інфраструктури агропродовольчого ринку	Економічні заходи	Управлінські заходи
оптово-роздрібна торгівля продовольством та сільськогосподарською продукцією	Розробити механізми реалізації законів про оптові продовольчі ринки на державному та регіональному рівнях. Створити трирівневу систему ринків (районні, міські оптово-роздрібні та оптові продовольчі ринки) з належними умовами торгівлі, дотриманням вимог безпеки та санітарії.	Укласти угоду про співпрацю між регіональними органами виконавчої влади і представниками торговельних мереж з питань збуту сільськогосподарської та продовольчої продукції. Сформувати міжрегіональну товаропровідну систему, розвивати біржову, аукціонну і електронну торгівлю, створити розподільні центри.
складське і транспортне обслуговування товаровиробників і споживачів	Розвивати інвестиційні можливості товаровиробників за рахунок вдосконалення умов кредитування і лізингу. Надавати державну підтримку інфраструктурних елементів постачання, складського комплексу, транспортного обслуговування, зокрема, постачальників матеріально-технічних ресурсів для сільського господарства і учасників організованого аграрного ринку, обслуговуючих кооперативів тощо.	Розробити стратегію розвитку логістичної інфраструктури аграрного та продовольчого сектору та систему індикаторів для оцінки її ефективності і моніторингу. В стратегію продовольчої безпеки та регіональні програми продовольчої безпеки включити напрямки підтримки та стимулювання підприємств логістичної інфраструктури за допомогою комплексу заходів для розвитку матеріально-технічної бази складського господарства і створення транспортно-логістичної системи для агропродовольчого ринку
інформаційне забезпечення учасників агропродовольчого ринку	Організувати інформаційно-консультаційну систему із державних, приватних та кооперативних служб, пунктів, робочих груп з різними джерелами фінансування, яка повинна бути в складі єдиного інформаційного простору держави. Створити маркетинговий центр при інформаційно-консультаційних службах у сфері аграрного консалтингу, який має інформаційні зв'язки з маркетинговими підрозділами підприємств ринкової інфраструктури, аграрними та оптово-роздрібними підприємствами. Налагодити співпрацю інформаційно-консультаційних служб з постачальниками матеріально-технічних ресурсів.	Організувати роботу інформаційно-консультаційних служб у сфері аграрного консалтингу щодо розробки ними інноваційних освітніх програм та навчальних заходів, спрямованих на підвищення освітнього рівня учасників ринкової інфраструктури. Організувати роботу інформаційно-консультаційних служб у сфері аграрного консалтингу з підвищення кредитної, страхової та лізингової грамотності товаровиробників. Інформаційно-консультаційним службам сформувати базу даних постачальників логістичних послуг і надавати послуги, спрямовані на вдосконалення знань товаровиробників у сфері аграрної логістики

кредитно-фінансове забезпечення агропродовольчого ринку	Розробити комплекс заходів, спрямованих на надання можливості всім господарюючим суб'єктам агропродовольчого ринку отримувати економічно обґрунтовані кредитні ресурси в більшості фінансово-кредитних організацій за конкурентними ставками на необхідний згідно технологічних процесів термін. Розвивати сільськогосподарську кооперацію з допомогою спеціальних програм кредитування споживчих і кредитних кооперативів за участю державних та комерційних банків.	Поглибити спеціалізацію фінансово-кредитних інститутів, призначених для обслуговування аграрного сектору, розширити спектр надаваних ними послуг, забезпечити доступність фінансових ресурсів для всіх господарюючих суб'єктів агропродовольчого ринку. Розробити спеціальні програми мікрокредитування, що враховують специфіку діяльності позичальників у сфері агропродовольчого ринку.
підготовка кадрів для агропродовольчого ринку	Відновити систему персонального розподілу в сільськогосподарські організації випускників навчальних закладів, які закінчили навчання за державний кошт. Ввести нові спеціальності і спеціалізації відповідно до напрямів реформування аграрного виробництва, вдосконалити систему підготовки та перепідготовки фахівців, розширити комплекс освітніх і консультативних послуг на інноваційній основі з метою підвищення престижності аграрної освіти	В державні цільові та регіональні програми кадрового забезпечення інфраструктури ринку включити комплекс стратегічних заходів із підвищення кваліфікації та організації навчання фахівців, що працюють у сфері торгівлі сільськогосподарською продукцією та продовольством.

Проведене дослідження сучасного стану агропродовольчого ринку дозволяє дійти висновку, що на сьогодні законодавство, яке визначає правове становище елементів інфраструктури ринку, є недосконалим, і не завжди відповідає потребам його учасників. Комплексний аналіз та розробка заходів з удосконалення управління інфраструктурою агропродовольчого ринку в змозі забезпечити продовольчу безпеку держави в межах покладених на нього завдань. Для цього, по кожному із суб'єктів, що беруть участь на аграрному ринку необхідно розробити або оновити нормативно-правову базу.

Висновки і перспективи подальших розвідок. Роль інфраструктури агропродовольчого ринку у забезпеченні продовольчої безпеки полягає у підтриманні економічної та фізичної доступності продовольства, які, в свою чергу, потребують створення умов для ефективної діяльності аграрних та обслуговуючих підприємств та гармонізації інтересів учасників системи гарантування продовольчої безпеки; застосування механізмів і методів організації прозорого ринку агропродовольчої продукції, ефективного використання виробничих, фінансових, інформаційних та трудових ресурсів.

Агропродовольчий ринок включає в себе біржовий ринок, оптові та оптово-роздрібні ринки, аукціони, фірмові магазини аграрних підприємств,

виставки та ярмарки тощо. Обслуговуючими елементами інфраструктури агропродовольчого ринку є: транспорт, складське господарство, зв'язок, системи цінового моніторингу, стандартизації, сертифікації, страхування тощо. Механізми удосконалення управління формуванням інфраструктури продовольчого ринку як умова гарантування продовольчої безпеки повинні здійснюватися на рівнях: оптово-роздрібної торгівлі продовольством та сільськогосподарською продукцією, складського і транспортного обслуговування товаровиробників і споживачів, інформаційного забезпечення учасників агропродовольчого ринку, кредитно-фінансового забезпечення агропродовольчого ринку, підготовки кадрів для агропродовольчого ринку, та передбачати комплекс управлінських та економічних заходів.

Література

1. Березін О.В. Продовольчий ринок України: теоретико-методологічні засади формування і розвитку: монографія. – К.: Центр учбової літератури, 2008. – 184 с.
2. Страшинська Л.В. Стратегія розвитку продовольчого ринку в Україні: монографія / за ред. Б.М. Данилишина. – К. : Профі, 2008. – 532 с.
3. Лозинська Т.М. Національний продовольчий ринок в умовах глобалізації: монографія. – Харків: Магістр, 2007. – 272 с.
4. Саблук П.І. Формування та функціонування ринку агропромислової продукції: практ. посіб. – К: ІАЕ УААН, 2000. – 558 с.
5. Карпенко Н.В. Господарські зв'язки в інфраструктурному комплексі продовольчого ринку України: монографія. – Полтава: РВВ ПУСКУ, 2004. – 122 с.
6. Карпенко А.М. Організаційно-економічні засади формування ринкової інфраструктури продовольчого ринку України / А.М. Карпенко // Інноваційна економіка. – 2013. – № 11 (49). – С. 122-126.
7. Паска І.М. Роль і місце оптових ринків в системі збуту сільськогосподарської продукції / І.М. Паска // Наукові праці Полтавської державної аграрної академії. 2012. – № 2 [5]. – С. 210-217.
8. Коваленко Ю.С. Аграрний ринок України: організація та управління: монографія. – К.: ІАЕ УААН, 1998. – 108 с.

9. Дудар Т.Г., Дудар В.Т. Формування ринку конкурентоспроможної агропродовольчої продукції: теорія, методика, перспективи: монографія. - Тернопіль: Економічна думка, 2009. - 246 с.

10. Кавецький І.Й. Методичні засади суспільно - географічного дослідження світових агропродовольчих ринків / І.Й. Кавецький // Український географічний журнал. - 1999. - № 1. - С. 27-31.

11. Білик Ю.Д. Становлення і розвиток сучасного продовольчого ринку в Україні / Ю.Д. Білик // Формування та розвиток аграрного ринку: зб. наук. Праць. - К.: ННЦ "Інститут аграрної економіки", 2004. - С. 177-189.

12. Балабанов Г.В. Территориальная сегментация продовольственного рынка Украины. Зернопродуктовый комплекс Украины: структура и территориальная организация. - К.: иАПП/ПАП, 1999. - 105 с.

13. Батигіна О.М. Організаційно-правові питання оптового ринку сільськогосподарської продукції в Україні: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: спец. 12.00.06. – Харків, 2007. – 21 с.

14. Панькова Л.О. Правове регулювання діяльності аграрних бірж в Україні: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: спец. 12.00.06. – К., 2005. – 19 с.

15. Сайт Державної служби статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua>

16. Аграрне право України: підруч. / В.М. Єрмоленко, О.В. Гафурова, М.В. Гребенюк [та ін.]; за заг. ред. В.М. Єрмоленка. – К.: Юрінком Інтер, 2010. – 608 с.

References

1. Berezin O.V. Prodovolchyi rynek Ukrainy: teoretyko-metodolohichni zasady formuvannia i rozvytku: monohrafiia. – K.: Tsentr uchbovoi literatury, 2008. – 184 s.

2. Strashynska L.V. Stratehiia rozvytku prodovolchoho rynku v Ukraini: monohrafiia / za red. V.M. Danylyshyna. – K. : Profi, 2008. – 532 s.

3. Lozynska T.M. Natsionalnyi prodovolchyi rynek v umovakh hlobalizatsii: monohrafiia. – Kharkiv: Mahistr, 2007. – 272 s.

4. Sabluk P.I. Formuvannia ta funktsionuvannia rynku ahropromyslovoi produktsii: prakt. posib. – K: IAE UAAN, 2000. – 558 s.

5. Karpenko N.V. Hospodarski zviazky v infrastruktturnomu kompleksi prodovolchoho rynku Ukrainy: monohrafiia. – Poltava: RVV PUSKU, 2004. – 122 s.

6. Karpenko A.M. Orhanizatsiino-ekonomichni zasady formuvannia rynkovoï infrastruktury prodovolchoho rynku Ukrainy / A. M. Karpenko // Innovatsiina ekonomika. – 2013. – № 11 (49). – S. 122-126.
7. Paska I.M. Rol i mistse optovykh rynkiv v systemi zbutu silskohospodarskoi produktsii / I.M. Paska // Naukovi pratsi Poltavskoi derzhavnoi ahrarnoi akademii. 2012. – № 2 [5]. – C. 210-217.
8. Kovalenko Yu.S. Ahrarnyi rynek Ukrainy: orhanizatsiia ta upravlinnia: monohrafiia. – K.: IAE UAAN, 1998. – 108 s.
9. Dudar T.H., Dudar V.T. Formuvannia rynku konkurentospromozhnoi ahroprodovolchoï produktsii: teoriia, metodyka, perspektyvy: monohrafiia. - Ternopil: Ekonomichna dumka, 2009. - 246 s.
10. Kavetskyi I.I. Metodychni zasady suspilno - heohrafichnoho doslidzhennia svitovykh ahroprodovolchykh rynkiv / I.I. Kavetskyi // Ukrainskyi heohrafichnyi zhurnal. - 1999. - № 1. - S. 27-31.
11. Bilyk Yu.D. Stanovlennia i rozvytok suchasnoho prodovolchoho rynku v Ukraini / Yu.D. Bilyk // Formuvannia ta rozvytok ahrarnoho rynku: zb. nauk. prats. - K.: NNTs "Instytut ahrarnoi ekonomiky", 2004. - S. 177-189.
12. Balabanov H.V. Terrytoryalnaia sehmentatsiia prodovolstvennoho rynku Ukrainy. Zernoproduktovyi kompleks Ukrainy: struktura y terrytoryalnaia orhanyzatsiia. - K.: yARR/PAP, 1999. - 105 s.
13. Batyhina O.M. Orhanizatsiino-pravovi pytannia optovoho rynku silskohospodarskoi produktsii v Ukraini: avtoref. dys. ... kand. yuryd. nauk : spets. 12.00.06. – Kharkiv, 2007. – 21 c.
14. Pankova L.O. Pravove rehuliuвання diialnosti ahrarnykh birzh v Ukraini: avtoref. dys. ... kand. yuryd. nauk: spets. 12.00.06. – K., 2005. – 19 c.
15. Sait Derzhavnoi sluzhby statystyky Ukrainy. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua>
16. Ahrarne pravo Ukrainy: pidruch. / V.M. Yermolenko, O.V. Hafurova, M.V. Hrebeniuk [ta in.]; za zah. red. V.M. Yermolenka. – K.: Yurinkom Inter, 2010. – 608 s.